

JOHANN HEINRICH PESTALOZZI

SÄMTLICHE BRIEFE

Herausgegeben vom Pestalozzianum
und von der Zentralbibliothek Zürich

ZEHNTER BAND

Briefe Nr. 4147-4866

ORELL FÜSSLI VERLAG ZÜRICH

INHALTSVERZEICHNIS

Vorwort	IX
Text: Briefe Nrn. 4147-4866	1
Anhang I: Textkritik	431
Anhang II: Sacherklärung	478
Anhang III: Worterklärung	615
Anhang IV: Register der Briefempfänger	630
Namens- und Ortsregister	634

Illustrationen: 428/429

2 Schriftproben

Johannes Niederer, 1818

Joseph Schmid, 1816

(ZB Zürich, Mscr. Pestal., Umschlag 262/103 und 333/3)

Anhang IV

REGISTER DER BRIEFEMPFÄNGER

(nach Nummern)

-
- Allgemeine Zeitung: Nr. 4811
Alic-Bertrand: Nr. 4406, 4568
Ammann: Nr. 4376
Amchyn: Nr. 4505, 4518
Andrae: Nr. 4156, 4253, 4283, 4306
Aufset: Nr. 4835

Bär: Nr. 4530, 4603, 4624, 4698, 4846, 4864
Baltrusch: Nr. 4391
Barnet: Nr. 4286, 4475
Barrelier, de: Nr. 4689
Baur: Nr. 4190, 4214, 4420
Becker: Nr. 4648
Bernard: Nr. 4179
Bezencenet: Nr. 4553
Blachette: Nr. 4254, 4331, 4419, 4527, 4611, 4727, 4819, 4838
Blattmann: Nr. 4164, 4358
Blochmann: Nr. 4199
Blum: Nr. 4177
Bochaton: Nr. 4195, 4257, 4396, 4418, 4526, 4586, 4694, 4803, 4855
Bohnenblust: Nr. 4427
Bonardon: Nr. 4683
Breweren, de: Nr. 4415
Bruch: Nr. 4222, 4459, 4585, 4724
Bruderer: Nr. 4559
Bundt: Nr. 4558
Burgdorfer: Nr. 4305
Burnand: Nr. 4478

Carret: Nr. 4335
Cérenville, de: Nr. 4229, 4604
Chabert d'Sures: Nr. 4165

Christen: Nr. 4545
Collomb-Argand: Nr. 4150
Constantin: Nr. 4403, 4531, 4744, 4820, 4842
Coquilhat: Nr. 4543
Cotta: Nr. 4290, 4471, 4504, 4523, 4537, 4541, 4562, 4570, 4571, 4572, 4573, 4590, 4592, 4599, 4607, 4663, 4677, 4679, 4714, 4854
Couz, de (Decouz): Nr. 4414, 4576, 4634, 4743, 4801
Croufaz, de: Nr. 4212, 4280, 4362, 4407, 4457, 4580, 4612, 4722, 4782
Cruchoud: Nr. 4462, 4621
Cruickshank: Nr. 4225
Curland f. Kurland
Cufter: Nr. 4333

Dantour: Nr. 4591, 4667, 4806, 4839
De Bary: Nr. 4163, 4184, 4210, 4244, 4277, 4343, 4388, 4441, 4445, 4516, 4577, 4646, 4834
Decoppet: Nr. 4228, 4294
Decouz f. Couz, de
Delord: Nr. 4674
Dickinson: Nr. 4719, 4787, 4850
Dittert: Nr. 4600
Dubois: Nr. 4151, 4360, 4720
Dutoit: Nr. 4227, 4278, 4293, 4449, 4552, 4668, 4671

Ehrat: Nr. 4160
Ende, van: Nr. 4517
Engelhard: Nr. 4575
Erzähler: Nr. 4824

- Escher: Nr. 4371, 4617, 4713
 Eslinger: Nr. 4217, 4303
 Estrada: Nr. 4382, 4710, 4847
 Fatio: Nr. 4400, 4815
 Fellenberg: Nr. 4157, 4626, 4643, 4756,
 4761, 4779, 4780, 4795, 4798, 4812,
 4813, 4828, 4829, 4866
 Fischer, von: Nr. 4288
 Flandin: Nr. 4308
 Flick: Nr. 4181, 4231, 4476, 4534
 Föhrenbach: Nr. 4383, 4456, 4466
 Francillon: Nr. 4149, 4208, 4439, 4446,
 4536, 4777
 Freunde: Nr. 4347, 4614, 4760
 Fréville s. Longuemare & F.
 Friedl: Nr. 4499, 4598
 Friedhöfer: Nr. 4496, 4657
 Friedensrichter s. Fatio
 Fröhlich: Nr. 4563
 Füssli: Nr. 4666
 Fugger, von: Nr. 4174, 4258, 4349, 4405,
 4455, 4589, 4767
 Gaußen: Nr. 4461, 4622, 4805
 Gazette de Lausanne: Nr. 4810
 Geßmann: Nr. 4610
 Gelehrten-Buchhandlung: Nr. 4702
 Geßner: Nr. 4401, 4413
 Göldlin: Nr. 4644
 Goethe, von: Nr. 4658
 Gongenbach: Nr. 4161, 4200, 4274, 4350,
 4365, 4432, 4443, 4539, 4715, 4772
 Gosling: Nr. 4271, 4816
 Gouvet: Nr. 4736
 Gräff: Nr. 4512, 4808
 Grasset: Nr. 4468, 4470
 Grellet: Nr. 4323, 4342, 4551, 4682
 Grosjean: Nr. 4774, 4822
 Groß: Nr. 4859
 Gruner, von: Nr. 4370, 4693, 4799, 4831
 Guerrero: Nr. 4712, 4790, 4848
 Haefeli: Nr. 4509
 Hagnauer: Nr. 4234, 4631
 Halder: Nr. 4296, 4596
 Hartmann: Nr. 4170
 Haude & Spener: Nr. 4263, 4312, 4381
 Hauscr: Nr. 4428, 4458
 Hautli: Nr. 4295, 4492
 Heussi: Nr. 4154, 4204, 4259, 4442
 Hohl: Nr. 4207
 Holdenecker: Nr. 4152, 4484
 Hollingsworth: Nr. 4276
 Holzmann: Nr. 4651
 Hopf: Nr. 4264, 4762
 Horwath, von: Nr. 4375
 Huber: Nr. 4243, 4640, 4659
 Hyster: Nr. 4561
 Jablonowski: Nr. 4494, 4636
 Jaccard: Nr. 4680
 Javroin: Nr. 4175, 4183, 4307, 4326,
 4330, 4438
 Journ s. Jurn
 Jullien: Nr. 4185, 4226, 4642
 Jurn (Journ): Nr. 4158
 Jussuff: Nr. 4827
 Kaufmann: Nr. 4340, 4501
 Kleinschmidt: Nr. 4653
 Klimateath: Nr. 4579
 Kneubühler: Nr. 4216
 Knight: Nr. 4273
 Kosciuszko: Nr. 4189
 Kröger: Nr. 4503
 Krüsi (Kreuzf): Nr. 4196, 4700, 4705,
 4706
 Künzli: Nr. 4260, 4297, 4430, 4493, 4691
 Kurland, Herzogin von: Nr. 4560
 Lacombe: Nr. 4301, 4328, 4433, 4681,
 4792, 4797, 4825, 4837
 Ladomus: Nr. 4652
 Lang: Nr. 4313
 Lausanne, Kleiner Rat: Nr. 4609
 Léa: Nr. 4265, 4366, 4465, 4587, 4676,
 4821
 Le Double: Nr. 4291
 Lehrerschaft: Nr. 4155, 4206
 Lepagne: Nr. 4402
 Longuemare & Fréville: Nr. 4637, 4721,
 4793
 Lüscher: Nr. 4729, 4818
 Lüthy: Nr. 4654, 4690
 Luquiens: Nr. 4153, 4178, 4395

- Machemehl: Nr. 4514
 Manning: Nr. 4469
 Maurer: Nr. 4394
 Mayer (Meier): Nr. 4162, 4201, 4279,
 4315, 4336, 4421, 4616, 4862
 Meinadier: Nr. 4285, 4311, 4338, 4437,
 4464, 4550, 4567, 4807
 Metz, de: Nr. 4377
 Meyer, Martin: Nr. 4510, 4535, 4608,
 4662
 Meyer von Schauensee: Nr. 4860
 Michaelis: Nr. 4513
 Miescher: Nr. 4357, 4384, 4436, 4451,
 4564, 4636, 4730
 Ministerium, Berlin: Nr. 4618, 4844
 Mitton: Nr. 4159, 4282, 4329, 4368,
 4425, 4581, 4602, 4750, 4776
 Mohr & Winter: Nr. 4544
 Monney: Nr. 4325
 Monnier: Nr. 4746
 Merton: Nr. 4474
 Mofel: Nr. 4623, 4745, 4843
 Mouchet: Nr. 4272
 Müller-Friedberg: Nr. 4823
 Müsheim: Nr. 4235, 4314
 Murali, von: Nr. 4147, 4369
 Muther: Nr. 4794
 Mutius, von: Nr. 4270
 Münden, van: Nr. 4809

 Nabholz: Nr. 4176
 Näf: Nr. 4411, 4554
 Nägeli: Nr. 4393, 4613, 4629
 Näny: Nr. 4495
 Nicolovius: Nr. 4169, 4266, 4372, 4519
 Niederer, Johannes: Nr. 4182, 4186,
 4187, 4188, 4209, 4220, 4221, 4540,
 4672, 4701, 4703, 4708, 4737, 4740,
 4747, 4814, 4853
 Niederer, Rosette: Nr. 4704, 4708, 4709
 Nobs: Nr. 4367, 4434, 4528, 4625
 Nög: Nr. 4304, 4321, 4460, 4549, 4699

 Oelschläger: Nr. 4203, 4500
 Orell Füssli: Nr. 4224, 4237, 4239, 4261,
 4269, 4300, 4319, 4332, 4344, 4380,
 4389, 4399, 4404, 4409, 4426, 4480,
 4487, 4488, 4522, 4529, 4673, 4857
 Orelli, von: Nr. 4649

 Paschoud: Nr. 4148, 4180, 4205, 4211,
 4262, 4287, 4302, 4310, 4341, 4348,
 4363, 4387, 4422, 4440, 4483, 4486,
 4498, 4687, 4735, 4741, 4763, 4781,
 4804, 4858
 Perregaur: Nr. 4574, 4582
 Perrin: Nr. 4802
 Perthes: Nr. 4645
 Pestalozzi: Nr. 4627
 Pestalozzi, Gottlieb: Nr. 4320, 4334,
 4601, 4778
 Pfeiffer (Pfiffer): Nr. 4218, 4547
 Pipini: Nr. 4785
 Plamann: Nr. 4678
 Pöbeheim: Nr. 4268
 Pöckelsheim: Nr. 4515
 Pollone: Nr. 4635, 4661, 4685, 4863

 Quartier: Nr. 4832

 Ramsauer: Nr. 4240, 4364, 4520, 4632
 Randon: Nr. 4771
 Ray: Nr. 4353, 4463
 Reina: Nr. 4578
 Reinhard, von: Nr. 4615
 Renard: Nr. 4232, 4337, 4423, 4533,
 4557, 4619, 4633, 4684, 4725, 4726,
 4768, 4769, 4841, 4845, 4851
 Renner: Nr. 4507
 Riel: Nr. 4595, 4606
 Robinson: Nr. 4346
 Rodondo: Nr. 4826
 Röthlisberger: Nr. 4378, 4454, 4565,
 4731, 4852
 Rolland: Nr. 4675, 4695, 4788
 Rossel: Nr. 4508
 Rossetti: Nr. 4583
 Rossling: Nr. 4191, 4230, 4284, 4424,
 4525, 4718
 Rufener: Nr. 4292

 Saß, von: Nr. 4665
 Sailer: Nr. 4390
 Saurländer: Nr. 4219, 4223, 4252, 4298,
 4316, 4324, 4386, 4410, 4481, 4490,
 4491, 4542, 4742, 4833
 Sauter: Nr. 4171, 4202
 Schiegg: Nr. 4166, 4167, 4247, 4309,
 4327, 4408, 4511, 4548

- Schieß: Nr. 4322
 Schmid, Friedrich: Nr. 4251, 4356, 4385,
 4435, 4452, 4521, 4638, 4717, 4849
 Schmid, Joseph: Nr. 4241, 4246, 4248,
 4249, 4569, 4570, 4571, 4707, 4733,
 4734, 4738, 4739, 4748, 4749, 4752,
 4753, 4758, 4765, 4766, 4786
 Schneider: Nr. 4865
 Schnyder von Wartensee: Nr. 4757, 4759
 Schuckmann, von: Nr. 4697
 Schultheß: Nr. 4444, 4472, 4473, 4485,
 4647
 Schumacher: Nr. 4497, 4655
 Schweickhardt: Nr. 4374
 Schweizer: Nr. 4193, 4255, 4351, 4431
 Senn: Nr. 4796
 Sieber: Nr. 4594, 4751, 4789
 Sommer: Nr. 4417, 4692
 Stapf: Nr. 4172
 Stapfer: Nr. 4664
 Steinmann: Nr. 4593, 4861
 Stoll: Nr. 4588
 Stöckhan: Nr. 4711
 Streiff: Nr. 4555
 Stünzi: Nr. 4192, 4546
 Süvern: Nr. 4267, 4502
 Sulzer: Nr. 4754
 Suter: Nr. 4660, 4732, 4817

 Teiffre: Nr. 4213, 4281, 4361, 4398,
 4775, 4783
 Thoen: Nr. 4538
 Thouvenot: Nr. 4256, 4339
 Thurneisen: Nr. 4345, 4416
 Tobler: Nr. 4630
 Tondü: Nr. 4556
 Torre: Nr. 4173, 4355, 4447, 4524, 4597,
 4728, 4791

 Truand: Nr. 4397
 Tscholle f. Bscholle
 Tschurtschenthaler: Nr. 4236

 Usteri: Nr. 4628

 Vogelsang: Nr. 4373
 Voigt: Nr. 4506

 Wagner: Nr. 4242
 Walthard: Nr. 4168, 4238, 4289, 4299,
 4482, 4489, 4605, 4620, 4638, 4856
 Weber: Nr. 4245, 4359, 4448, 4669
 Wegweiser: Nr. 4830
 Wezlar-Planfenstern, von: Nr. 4764
 Winter f. Mohr & Winter
 Wirz: Nr. 4194, 4215, 4250, 4352, 4429,
 4723
 Witte: Nr. 4755
 Wyder: Nr. 4479, 4532, 4836
 Wyß: Nr. 4467

 Yverdon, Municipalität: Nr. 4233, 4317,
 4696, 4784

 Zavaritt: Nr. 4198, 4392, 4477, 4584
 Zellweger: Nr. 4650
 Zeymer: Nr. 4197, 4354, 4453, 4773,
 4800
 Zimmermann: Nr. 4379, 4450, 4566,
 4639, 4716
 Zirkular: Nr. 4412
 Zollikofer: Nr. 4670
 Zscholle: Nr. 4641
 Zündel: Nr. 4840

 Unbekannt: Nr. 4275, 4318, 4656, 4762